

LBRIS

We know
books

Jacqueline Harpman, *Moi qui n'ai pas connu les hommes*

© Editions Stock, 1995

© Alice Books, 2024, pentru ediția în limba română

All rights reserved.

Ilustrație copertă: © Anna Morrison

Fotografie copertă: © Shutterstock

Corectură: Lucia Popovici

ALICE BOOKS

Valea Lupului, Iași

www.alicebooks.ro

hello@alicebooks.ro

Telefon: 0751 54 02 02

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HARPMAN, JACQUELINE

Eu, care nu am cunoscut niciodată un bărbat / Jacqueline Harpman; trad.

din lb. franceză de Diana Lupu. - Valea Lupului: Alice Books, 2024

ISBN 978-630-6676-07-1

I. Lupu, Diana (trad.)

821.133.1

Jacqueline Harpman

Eu, care nu am cunoscut niciodată un bărbat

Traducere din limba franceză
de Diana Lupu

2024

De când nu mă mai aventurez aproape deloc afară, petrec mult timp într-un fotoliu, recitind cărțile. Abia recent au început să mă intereseze prefetele. Autorii vorbesc cu dragă inimă despre ei înșiși și explică motivele pentru care au scris cărțile respective. Mă surprinde: în lumea aceea nu era mai uzual decât în cea în care am trăit eu ca oamenii să-și transmită cunoștințele acumulate? Par să simtă adesea nevoia să precizeze că nu au scris cartea din lipsă de modestie, ci fiindcă li s-a cerut, și că s-au codit înainte să accepte. Ce ciudat! Asta te face să crezi că oamenii nu erau însetați de învățătură și că erai obligat să-ți ceri scuze că vrei să le împărtășești altora cunoștințele tale. Sau spun de ce au socotit de cuviință să publice o nouă traducere din Shakespeare, explicând că precedentele, chiar dacă vrednice de

laudă, prezintă anumite cusururi. Dar de ce să traduci când era cu siguranță foarte simplu să înveți limbile cu pricina și să citești nemijlocit tot ce-ți doreai? Toate astea mă siderează. E limpede că sunt o mare ignorantă: se pare că știu chiar mai puține lucruri decât credeam. Autorii vorbesc cu recunoștință despre cei care i-au format, datorită cărora au descoperit un anumit domeniu și, cum habar n-am la ce se referă, citesc de obicei aceste rânduri cu oarecare indiferență. Dar, ieri, ochii mi s-au umplut dintr-odată de lacrimi; m-am gândit la Théa și m-a potopit un val de tristețe. Parcă o și vedeam așezată pe marginea saltelei, cu genunchii într-o parte, coșând răbdătoare cu ața improvizată din fire de păr împletite care se rupea întruna, oprindu-se ca să se uite la mine, mirată, dându-și numai de cât seama de neștiința mea și gata oricând să mă învețe, mahnită că nu știe nici ea prea multe, și am simțit o durere sfâșietoare și am început să plâng în hohote. Nu mai plânsesem până atunci. Mă durea inima la fel de înfiorător cum mă doare burta de la cancer și eu, care nu mai vorbesc fiindcă nu are cine să mă audă, m-am apucat să o strig. Théa! Théa! Nu puteam îndura gândul că nu mai e, că a lăsat moartea să pună stăpânire pe ea, să o smulgă din brațele mele neîndemnatice, mi-am reproșat că n-am ținut-o în loc, că n-am înțeles că ajunsese la capătul

puterilor, mi-am spus că am lăsat-o de izbeliște. fiind glacială, cum am fost toată viața și cum voi și muri, că nu am fost în stare să o îmbrățișez cu afecțiune, că am avut inima împietrită, nesimțitoare și că nu mi-am dat seama de disperarea ei.

Nu mai fusesem niciodată atât de zguduită și aș fi jurat că mie nu mi se poate întâmpla așa ceva. Văzusem femeile tremurând, plângând, țipând, dar rămăsesem detașată în fața dramei lor, martoră la gesturi care mi se păreau de neînțeles, mută, chiar și atunci când făceam ce-mi spuneau ca să le ajut. Ce-i drept, eram toate prinse în hățișurile unei tragedii atât de intense și de atotcuprinzătoare, încât eram insensibilă la tot ce venea din afara ei, dar ajunsesem să cred că sunt altfel. Însă ieri, cutremurată de hohotele de plâns, am fost silită să recunosc, târziu, mult prea târziu, că am iubit și eu, că sunt capabilă să sufăr și că, într-un cuvânt, sunt om.

Mi se părea că durerea nu avea să se potolească niciodată, că aveam să rămân pe vecie sub imperiul ei, că avea să mă împiedice definitiv să mă consacru vreunui alt lucru și nu mă împotriveam. Cred că asta e ce se cheamă să fi chinuit de remușcări. Nu mai eram în stare să mă scol, să gândesc sau să-mi fac de mâncare și îmi îngăduiam să mă sting încet, îmi făcea o plăcere morbidă să mă închipui lăsându-mă pradă disperării, când a revenit

durerea fizică, atât de bruscă și de intensă, încât mi-a abătut atenția de la suferința psihică. Și iată că eu, care, prin forța împrejurărilor, nu râd niciodată, am găsit amuzantă această alternanță și, chircită de durere cum mă găseam, am izbucnit în râs.

După ce s-a mai atenuat durerea, m-am întrebat dacă mai râsesem vreodată. Femeile râdeau adesea și parcă uneori râsesem și eu cu ele, dar nu eram sigură. Atunci mi-am dat seama că nu mă gândesc niciodată la trecut, că trăiesc într-un prezent perpetuu și sunt pe cale să-mi uit povestea. La început am ridicat din umeri și mi-am zis că n-ar fi mare pagubă, fiindcă nu mi s-a întâmplat nimic, dar curând m-a șocat acest gând. La urma urmelor, dacă eram om, povestea mea era la fel de importantă precum cea a regelui Lear sau a prințului Hamlet, pe care William Shakespeare se ostenise să le istorisească în amănunt. Am luat hotărârea aproape fără să-mi dau seama: aveam să fac și eu ca el. De-a lungul anilor am învățat să citesc cursiv; cu scrisul e mult mai greu, dar nu am dat niciodată înapoi în fața unei piedici. Am hârtie, am creioane, timp s-ar putea să nu am prea mult; cum nu mai plec în expediții, nu-mi solicită nicio ocupație atenția: am decis să mă apuc imediat. M-am dus în camera frigorifică, am scos carnea pentru masă și am pus-o la dezghețat: când avea să mi se facă foame, mâncarea

avea să fie gata repede. Pe urmă m-am instalat la masa cea mare și m-am apucat de scris.

Acum, când scriu aceste rânduri, povestea mea este încheiată. Toate în jur sunt în ordine și am dus la capăt și ultima sarcină pe care mi-am impus-o. Nu mi-a luat decât o lună, care se poate să fi fost cea mai fericită din viața mea. Nu înțeleg: în definitiv, mi-am descris doar propria existență strănie, care nu mi-a adus mare bucurie. Să existe oare în travaliul memoriei o satisfacție care se nutrește singură, iar ceea ce îți amintești să conteze mai puțin decât efortul de aducere aminte? Iată încă o întrebare care va rămâne fără răspuns: mi se pare că asta e plămada din care sunt făcută.

Țin minte doar beciul. Oare asta se înțelege prin amintiri? În puținele dați în care femeile s-au învoit să-mi povestească despre trecutul lor, relatările lor au fost pline de evenimente, de du-te-vino, de bărbați: eu mă văd silită să numesc amintire sentimentul de a viețui în același loc, cu aceleași persoane, făcând aceleași lucruri, adică mâncând, urinând, defecând și dormind. Vreme îndelungată, zilele s-au derulat în mod asemănător, apoi am început să chibzuiesc și s-a schimbat totul. Înainte nu se întâmpla nimic pe lângă această repetiție de gesturi identice și mi se părea că timpul stă în loc, chiar dacă îmi dădeam vag seama că cresc și că, de fapt,

trece. Amintirile mele încep odată cu furia pe care am simțit-o.

Firește, nu am de unde să știu câți ani aveam. Celelalte erau de mult femei în toată firea, pe când eu păream în pragul pubertății. N-am avut parte decât de primele semne: mi-a apărut un pic de păr pubian și la subraț, mi s-au dezvoltat puțin sânii, pe urmă gata. Nu mi-a venit ciclul. Femeile mi-au spus că am noroc, că n-o să am bătăi de cap cu sângele și măsurile de precauție care trebuie luate pentru a nu păta saltelele, că o să scap de chinul de a spăla în fiecare lună zdrențele care trebuiau ținute cu chiu, cu vai între coapse, prin încordarea mușchilor, pentru că nu aveai cum să le prinzi, și că n-o să am de îndurat durerile de burtă atât de des întâlnite la fete. Dar eu nu le credeam: mai toate aveau menstruație, cum puteam să consider că e un avantaj să nu am ceva ce avea toată lumea? Am avut impresia că mă păcălesc.

Pe atunci nu manifestam niciun fel de curiozitate, nu mi-a trecut prin minte să mă întreb care e rostul ciclului. Poate că eram tăcută din fire, în orice caz, reacția la rarele mele întrebări nu a fost încurajatoare. Cel mai adesea, femeile suspinau și întorceau privirea, zicându-mi: „La ce-ți servește să știi?”, parcă deranjate sau întristate. Habar n-aveam, așa că nu insistam. Abia mult mai târziu mi-a explicat

Théa ce e menstruația. Mi-a spus și că femeile, nu sunt prea instruite, că au fost muncitoare, dactilografe sau vânzătoare, cuvinte care n-au căpătat niciodată un sens precis în mintea mea, și că nu sunt mult mai informate decât mine. Cu toate acestea, când am aflat, am avut impresia că nu mă învățaseră din rea-voință. M-am simțit ofensată. Théa mi-a zis că nu greșesc întru totul și a încercat să-mi explice motivele lor: poate voi reveni mai târziu asupra lor, dacă îmi aduc aminte, dar la momentul respectiv am fost furioasă, m-am simțit tratată cu dispreț, de parcă nu eram în stare să înțeleg răspunsurile la întrebările – puțin numeroase, de altfel – pe care le puneam și m-am hotărât să nu mai arăt niciun interes față de femei.

Eram mereu prostdispusă, dar nu știam, căci nu cunoșteam termenii care descriu stările de spirit. Femeile umblau de colo până colo, dedicându-se rarelor activități cotidiene, și nu mă invitau niciodată să particip și eu. Mă așezam pe vine și mă uitam la ce era de văzut. Mai nimic, dacă stau bine să mă gândesc. Ele stăteau pe jos și sporovăiau sau, de două ori pe zi, pregăteau masa. Încetul cu încetul mi-am îndreptat atenția către gardienii care umblau veșnic în sus și în jos pe lângă cușcă. Mergeau mereu în formație de trei, la câțiva pași unul de altul, cercetându-ne cu privirea, și în general ne prefăceam

că nu există, dar începeam să fiu curioasă. Mi-am dat seama că unul dintre ei e altfel: mai înalt, mai slab și, după cum am înțeles după o vreme, mai tânăr. Asta îmi trezea un mare interes. Când erau binedispuse, femeile vorbeau despre bărbați și dragoste, chicoteau și mă luau peste picior când le întrebam ce e așa de amuzant. Am trecut în revistă ce știam: săruturile, care se dau pe gură, îmbrățișările, făcutul cu ochiul și atinsul picioarelor pe sub masă, pe care nu le înțelegeam deloc, apoi al nouălea cer – pe legea mea! cum nu văzusem niciun cer, nici pe primul, nici pe celelalte, n-am zăbovit asupra lui – și acuzele de brutalitate, doare, nu le pasă de femei, le lasă gravide și pleacă, zicând: „De unde știi eu că e al meu?”. Uneori declarau că nu e nicio pagubă, alteori începeau să plângă. Eu eram menită să rămân virgină. Într-o zi mi-am adunat curajul de a-mi înfrânge furia și am chestionat-o pe Dorothée, cea mai puțin înfricoșătoare dintre cele două bătrâne.

— Biata de tine!

Și, după câteva suspine, mi-a trântit răspunsul obișnuit:

— La ce bun să știi, dacă tot nu ți se poate întâmpla?

— Ca să știi, am răspuns înfuriată, descoperind dintr-odată sensul înverșunării mele.

Nu înțelegea de ce ar vrea cineva să știe ceva care nu îi va folosi la nimic și n-am reușit să scot nimic de la ea. Era limpede că aveam să mor neprihănită, voiam cel puțin să-mi satisfac curiozitatea. De ce se înverșunau toate să nu-mi zică nimic? Am încercat să mă consolez, spunându-mi că oricum nu e niciun secret, din moment ce știau toate. Oare ca să-l facă să strălucească refuzau să mi-l spună, ca să-i dea măreția unei comori încântătoare creau, prin tăcerea lor, o fată care nu știa și care le socotea depozitarele unei minuni, mă țineau în neștiință doar ca să lase impresia că nu sunt complet neputincioase? Câteodată susțineau că e vorba de pudoare, dar vedeam bine că între ele nu exista pudoare, șușoteau, pufneau în râs, erau nerușinate. Eu nu aveam să fac dragoste, ele nu mai aveau să facă niciodată dragoste: poate că eram la egalitate și încercau să se consoleze privându-mă de ce puteau și ele să mă priveze.

Adesea, seara, înainte să adorm, mă gândeam la gardianul cel tânăr. Mă foloseam de bruma de informații pe care le ghicisem: într-o altă viață ar fi venit și s-ar fi așezat lângă mine, m-ar fi invitat la dans, mi-ar fi spus cum îl cheamă, aș fi avut și eu nume și i l-aș fi spus, am fi stat de vorbă și, dacă ne-am fi plăcut, ne-am fi plimbat ținându-ne de mână. Poate nu l-aș fi găsit interesant: era singurul

dintre cei șase temniciperi care nu era bătrân și ramolit, cu siguranță eram indulgentă pentru că nu cunoscusem alți tineri. Încercam să-mi închipui cum ar fi decurs conversațiile noastre în vremurile acelea pe care nu le cunoscusem: oare mâine o să fie iar vreme frumoasă? ai văzut pisoii vecinei? se pare că mătușa ta o să plece în voiaj, dar nu văzusem niciodată pisoii și nu aveam nici cea mai vagă idee ce înseamnă vreme frumoasă, ceea ce puneam capăt reveriei mele. Atunci mă gândeam la săruturi, îmi imaginam cât de precis puteam gura gardianului, care era destul de mare, cu buzele frumos conturate și subțiri – nu-mi plăceau buzele cărnoase pe care le aveau unele femei. Mă vedeam apropiindu-mi buzele de ale lui: cu siguranță nu știam destule, fiindcă nu simțeam nimic anume.

Dar, într-o seară, în loc să adorm de plictiseală tot încercând să-mi imaginez un sărut care nu avea să se petreacă, mi-am amintit dintr-odată că femeile vorbiseră de interogatorii, mirându-se că nu avuseseră niciodată loc. Am brodat pe marginea puținelor lucruri pe care le spusese: îmi închipuiam că veneau și luau cu ei o femeie, care urla îngrozită. Uneori femeia nu se mai întorcea, alteori o aruncau între noi dimineața, plină de arsuri, rănită, gemând, iar câteodată murea. Mă gândeam: „De-ar exista interogatorii! Ar veni după mine, aș pleca din

încăperea unde trăiesc de când mă știu, m-ar duce pe holuri necunoscute, s-ar întâmpla ceva!”.

Mintea mea a născocit cu o rapiditate incredibilă o poveste: băiatul mă împingea hotărât, aparent preocupat doar de ce avea de făcut, dar, după colț, când eram ascunși privirilor celorlalți, se oprea, se întorcea spre mine, îmi zâmbea și îmi spunea: „Nu-ți fie frică!”, apoi mă lua în brațe. Atunci m-a străbătut o senzație imensă, o exaltare copleșitoare, o lumină fără seamăn a explodat înăuntrul meu, mi s-a tăiat respirația – dar apoi am putut să respir din nou, căci totul a durat deznădăjduitor de puțin.

După aceea mi s-a schimbat starea de spirit. Nu mă mai chinuiam să le conving pe femei să-mi împărtășească secretele lor, îl aveam pe al meu. Dar îmi era greu să ajung la acea exaltare, eram silită să-mi spun povești tot mai lungi și mai complicate și, spre regretul meu nespuse, n-am fost niciodată exaltată de două ori la rând, deși mi-aș fi dorit să dureze ore întregi, visam să fiu străbătută necontenit, zi și noapte, legănată și mângâiată delicat, ca peticele rare de iarbă de pe câmpii de vântul slab care ținea zile la rând, ceea ce n-am văzut decât mult după aceea.

Din acel moment m-am consacrat întru totul încercării de a produce acea exaltare. Trebuia să inventez împrejurări ieșite din comun în care eram